

Ungdom og Fritids Innspill folkehelsemeldingen 3.september

Et områdeløft på fritidsfeltet

I velferdssamfunnet Norge har vi strukturert dagene våre i tre faser; 8 timer jobb, 8 timer fritid og 8 timer hvile. En helhetlig folkehelsepolitikk ser sammenhengene mellom disse tre fasene og klarer å utkrystallisere tiltakspunkt innenfor hver enkelt. Vi mener at fritid må være et utpekt område for folkehelsepolitikken og dermed også folkehelseloven.

Vi håper at man med denne folkehelsemeldingen følger opp initiativer fra den forrige og lager en statlig opptrappingsplan for styrking og etablering av åpne møteplasser for ungdom.

For, til tross for en økt satsning på psykisk helse viser Ungdatatall for 2018 at det er et brudd i skikkelighetskulturen, flere ungdommer er involvert i kriminelle handlinger og problematferd, økt bruk av hasj og marihuana, og omfanget av selvrapporterte fysiske og psykiske helseplager øker. Dette gjelder uavhengig av kjønn (Ungdata, 2018).

Fritidsklubbene

Tall fra Ungdata 2018 viser at i overkant av 30 prosent av ungdom mellom 13 og 16 år benytter seg av fritidsklubber en gang eller mer i måneden. Dette gjør fritidsklubbene til den nest mest brukte fritidsaktiviteten etter den organiserte idretten. Fritidsklubbene er også den eneste fritidsarenaen for unge, som er profesjonell og som i større grad når utsatt ungdom og ungdom med svake relasjoner til skole, familie og venner.

«Fritidsklubber kjennetegnes ved at de beveger seg mellom det sosialfaglige, forebyggende og det kulturfaglige. Klubbene bidrar til å utjevne sosiale forskjeller, og mange klubber jobber aktivt med å motvirke marginalisering av barn og unge som er berørt av fattigdomsproblemer. Fritidsklubbene samarbeider med frivillige organisasjoner, foreldre, SLT-nettverk, helsesøstre, utekontakter eller barnehus. Tradisjonelt har fritidsklubber vært den eneste offentlige arenaen som er åpen for all ungdom på deres fritid, og som vektlegger ungdomsinitiert aktivitet. Det er derfor viktig at kommunene også styrker sitt arbeid på dette området for best mulig effekt av regjeringens satsninger gjennom nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom og storbyordningen.» (Folkehelsemeldingen, Meld. St. 19 (2014-2015))

Kjernemetodikken i fritidsklubbene handler om at man skal gi hver enkelt ungdom verktøyene til å mestre sine egne liv på alle områder. Dette gjør ungdomsarbeiderne gjennom aktivt arbeid med medvirkning. Fritidsklubbene i Norge er en nasjonal og offentlig eid struktur som må satses på og gis synlighet. Derfor trenger vi en sterk og tydelig investeringsvilje fra staten, og denne bør finansieres gjennom tverrfaglige ordninger, som for eksempel folkehelse.

Barnefattigdom

Barnefattigdommen har siden forrige folkehelsemelding økt, og fortsetter trenden vil det i 2030 være 140 000 barn og unge som vokser opp i lavinntektsusholdninger (Oppvekstsrapporten 2017). Fritidserklæringen er blant regjeringens tiltakspunkter for å redusere barnefattigdom og

Adresse • Address: Ungdom og Fritid
Postboks 9024, Grønland, 0133 Oslo
Internett • Internett: www.ungdomogfritid.no
Org.nr. • Vat no: 970 554 823

Telefon • Telephone: +47 22 05 77 00
Mobil • Mobile: +47 48 31 52 00
E-post • E-mail: post@ungdomogfritid.no

dermed styrke folkehelsen. Men, en erklæring er kun ord på et papir om den ikke følges opp med handling og friske midler. Disse midlene må gis til kommunene hvor det faktiske arbeidet skjer.

Vi håper at meldingen ber om en fortsatt og styrket innsats på barnefattigdomsområdet. Vi trenger en ny og oppdatert strategi for å fortsette og følge opp det arbeidet som er satt i gang. (Barn som lever i fattigdom (2015-2017)).

Kompetanse som folkehelse

Vi har i samarbeid med Helsedirektoratet igangsatt et opplæringsprogram for ungdomsarbeidere gjennom program for folkehelse i kommunene. Tilførsel av aktuell og helhetlig kompetanse og kunnskap bidrar til å styrke kvaliteten i førstelinjen som møter ungdom. Folkehelsemeldingen 2015, sa også at psykisk helse bør være et sentralt tema i utdanninger for profesjoner som kvalifiserer til arbeid med barn og unge (s.25). Vi mener at man i den sammenhengen må styrke ungdomsarbeidet i barne- og ungdomsarbeiderfaget på videregående. Dette er det høyeste nivået av formell utdanning av barne- og ungdomsarbeidere i Norge. Dette er ett nivå under det som anbefales av EU, og betraktelig dårligere enn sammenlignbare land som Island, Storbritannia, Tyskland og Irland hvor man kan ta ungdomsarbeider på MA- og PhD-nivå.

Egenorganisert fysisk aktivitet

300 000 barn og unge regnes i dag som fysisk inaktive og inaktiviteten øker i tenårene (SSB-levekårsundersøkelsen 2012). Ungdom og Fritid har sammen med Oslo Skateboardforening grunnlagt et ressurscenter for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet. Ungdata 2018 viser at 56% på ungdomstrinnet og 44 % på videregående har drevet med egenorganisert fysisk aktivitet minst én gang i uka. Vi mener at tilrettelegging og støtte til slik aktivitet er viktig for å få flere inn i fysisk aktivitet, og dermed også et viktig folkehelsepolitisk område som bør behandles i den nye stortingsmeldingen.

Møteplass folkehelse - ungdom

Ungdom og Fritid mener at barn og unge er viktige og nødvendige stemmer inn i debattene om løsningene på folkehelseutfordringene. Vi mener også at de er en del av selve løsningen. Vi ønsker i den sammenheng at departementet bevilger midler til å starte opp «Møteplass folkehelse» for ungdom.

Møteplassen bør tjene som en ny nasjonal møteplass for folkehelse og styrke samarbeidet mellom ungdom og myndigheter, samt være basert på medvirkningsprosesser.

Det etablerte samarbeidet med Frivillighet Norge er svært positivt og sørger for en styrket kontakt mellom de frivillige organisasjonene og myndighetene, men vi ser også et behov for at det etableres medvirkningsstrukturer for barn og unge i folkehelsearbeidet.

Psykisk helse

Det er kommunene, ikke staten, som sitter på de aller viktigste forebyggingsarenaene; helsestasjonen, barnehagen, skolen, SFO, PPT, oppfølgingstjenesten, barnevernet, bydelspolitiet og fritidstilbudene. Dette kan gi nærhet og lokal tilpasning, men det er også grunnen til at

Adresse • *Address:* Ungdom og Fritid
Postboks 9024, Grønland, 0133 Oslo
Internett • *Internett:* www.ungdomogfritid.no
Org.nr. • *Vat no:* 970 554 823

Telefon • *Telephone:* +47 22 05 77 00
Mobil • *Mobile:* +47 48 31 52 00
E-post • *E-mail:* post@ungdomogfritid.no

forskjellene mellom kommunene i satsning på barn og ungdoms psykiske helse er så store og øker.

Regjeringen har en ambisjon om å legge prinsippet om å forebygge der man kan og reparere der man må til grunn i folkehelsearbeidet. Og, at psykisk helse skal være en integrert del av dette arbeidet (Jeløya-plattformen). Det finnes 100 000 fattige barn i Norge. Blant dem er andelen som har en psykisk lidelse fem ganger høyere enn i familier med gjennomsnittlig inntekt (Heiervang, m.fl., 2007). En ny folkehelsemelding må se disse tallene i sammenheng.

Til grunn for alt arbeid med psykisk helse mener vi at Folkehelseinstituttets kilder til psykisk helse må ligge. Dette er også kjernen i det profesjonelle ungdomsarbeidet som gjøres i fritidsklubbene rundt i landet og kompetansen og bevisstheten rundt dette vil økes med kompetansesatsningen på feltet.

Arne Holte, professor i helsepsykologi, har skissert deler av løsningen; prioriter de brede befolkningsrettede og primærforebyggende tiltakene.

«Vil vi ha mest mulig psykisk helse igjen for pengene, bygge landets psykiske helse og redusere forekomsten av nye psykiske lidelser i samfunnet, er det livmoren, småbarnsfamilien, helsestasjonen, barnehagen, skolen og fritidsaktivitetene som er de viktigste arenaene» (Arne Holte, 2018)

Blant de ti største folkehelseutfordringene, skissert av Folkehelseinstituttet kan fritidsklubbene være en sterk bidragsyter på syv. De tre som gjenstår er muskel- og skjelettlidelser, utilsiktede skader og ulykker og luftforurensning.

Eksempelland, Island

Island har Europas beste forebyggingsresultater knyttet til å redusere rusbruken i landet gjennom forholdsvis enkle grep. De har satset tungt på en kunnskapsbasert tilnærming som følges opp med konkrete tiltak. Vi opplever å ha tilsvarende kunnskapsstruktur i Norge, i Ungdata og folkehelseprofiler. En ny folkehelsemelding bør se på hvordan man tydeligere kan strukturere og samordne den kunnskapen og at de i mye større grad aktivt brukes til å utvikle konkrete tiltak i det forebyggende arbeidet med barn og unge. Et av de viktigste tiltakene som er gjort på Island er en massiv utbygging av fritidsaktiviteter for unge med høyt fokus på hvordan man skal få alle med. Dette underbygger vårt utgangspunkt om at fritid må være en viktig satsning i folkehelsemeldingen.

Ungdom og Fritid mener også at en ny folkehelsemelding ikke kan romme ordene «Regjeringen har som utgangspunkt at folkehelsepolitikken skal videreutvikles og styrkes innenfor de eksisterende økonomiske budsjetttrammene» (Folkehelsemeldingen, Meld. St. 19 (2014-2015)).

Adresse • Address: Ungdom og Fritid
Postboks 9024, Grønland, 0133 Oslo
Internett • Internett: www.ungdomogfritid.no
Org.nr. • Vat no: 970 554 823

Telefon • Telephone: +47 22 05 77 00
Mobil • Mobile: +47 48 31 52 00
E-post • E-mail: post@ungdomogfritid.no